

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Распоределува

Канцеларија за следење и борба против трговија со луѓе

Извештај за трговијата со луѓе за 2018 година

Ниво 2

Владата на Република Македонија не ги исполнува целосно минималните стандарди за сузбивање на трговијата со луѓе, меѓутоа, презема значителни напори за нивно исполнување. Во споредба со претходниот едногодишен период, државата покажа дека вложува сè поголеми напори за исполнување на оваа цел. Од тие причини, Македонија ја задржа својата позиција во рамки на второто ниво. Владата ги демонстрираше зголемените напори преку обуката за идентификација на жртви, наменета за стручните служби во прва линија, како и преку соработката со локалните власти за дефинирање на локални акциски планови за борба против трговијата со луѓе. Владата формираше работна група за борба против трговијата со луѓе, реактивирајќи ги и мобилните тимови за идентификација во четири региони, а испраќаше и социјални работници одговорни за спроведување на проактивна идентификација на жртвите на граничните премини и во камповите за мигранти и бегалци. Сепак, Владата не ги исполни минималните стандарди во неколку клучни области. Државните служби идентификуваа шест жртви и беше донесена осудителна пресуда за еден трговец со луѓе. Судиите и понатаму изрекуваат ниски казни што се под законски пропишаните минимални казни во државата, а агенциите за спроведување на законите не располагаа со доволно персонал, потребен за водење соодветни проактивни истраги. Владата го намали севкупното финансирање за заштита на жртвите и не доделуваше дотации за невладините организации, активни во сферата на борбата против трговијата со луѓе, и покрај тоа што токму невладините организации вршеа идентификација и нудеа помош и услуги за најголемото мнозинство потенцијални жртви, идентификувани во текот на годината. Корупцијата и соучесништвото на службените лица во кривичните дела на трговија со луѓе и натаму претставуваат важни причини за загриженост. И покрај тоа што надлежните државни органи обвинија еден државен службеник за соучесништво во 2017 година, досега не е поведена ниту една судска постапка против владин претставник за соучесништво, и покрај фактот што во изминатите неколку години беа спроведени неколку истраги за овие дела.

ПРЕПОРАКИ ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Да се спроведуваат енергични истраги, кривично да се гонат и да се осудуваат трговците со луѓе, вклучувајќи ги и службените лица во соучесништво со нив и да се изрекуваат строги казни; да се зголемат напорите за проактивна идентификација на жртвите на трговија со луѓе и да се обезбеди соодветна обука за надлежните службени лица, во делот на проактивното откривање жртви, особено меѓу лицата вмешани во проституција, мигрантите, бегалците и другите групи што се под ризик; да се обезбедат доволно ресурси, потребни за реализација на напорите за заштита на жртвите; да се обезбеди сместување за

странските потенцијални жртви на трговија со луѓе во безбедна околина, која овозможува рехабилитација и да им се дозволи на жртвите да ги напуштаат засолништата по сопствена волја; да се обезбеди соодветна финансиска и кадровска поддршка за полициската единица за борба против трговијата со луѓе, со цел, водење проактивни истраги за трговијата со луѓе; обезбедување напредна обука за судиите, обвинителите и припадниците на органите за спроведување на законите, во врска со истрагите и кривичното гонење на делата поврзани со трговијата со луѓе; да се подобрат механизмите за обесштетување на жртвите и да се информираат за правото на барање надомест; и да се подобри видливоста на владините напори за борба против трговијата со луѓе во јавноста.

КРИВИЧНО ГОНЕЊЕ

Напорите на Владата за спроведување на законските одредби за борба против трговијата со луѓе беа на ниско ниво. Трговијата со луѓе за потребите на сексуална и трудова експлоатација е забранета согласно ставовите (1) и (4) од Членот 418 од Кривичниот закон и истите пропишуваат минимална затворска казна од четири години, што е доволно строго и споредливо со пропишаните казни за другите тешки кривични дела, како што е силувањето, барем од аспект на трговијата со луѓе за потребите на сексуална експлоатација. Во 2017 година, надлежните органи спроведоа истраги за четири случаи на наводна трговија со луѓе (две истраги во 2016 година). Надлежните власти поведоа судски постапки против четири обвинети лица (две во 2016 година), а како во 2016, така и во 2017 година, за трговија со луѓе беше осудено само по едно лице. Судиите и понатаму продолжија со изрекување пониски казни од законски пропишаната минимална затворска казна од четири години. Единственото лице осудено за трговија со луѓе во 2017 година доби условна казна во времетраење од две години. Обвинителството ја обжали ваквата пресуда, а конечната одлука по жалбата сè уште не беше донесена на крајот од годината што е предмет на овој извештај.

Единицата за борба против трговија со луѓе и криумчарење на мигранти (ЕБТЛКМ) при Министерството за внатрешни работи (МВР), беше задолжена за водење на специјалните истраги, меѓутоа, во поголемиот дел од 2017 година, единицата не располагаше со доволно кадар за водење соодветни проактивни истраги. МВР обезбеди обука за 718 полициски службеници во сферата на трговијата со луѓе, а Министерството за труд и социјална политика (МТСП) обучи 25 инспектори во сферата на принудната работа. Владата формираше и работна група за борба против трговијата со луѓе, а органите за прогон спроведуваа заеднички истраги со своите колеги од Албанија, Грција, Србија и Црна Гора. Присуството на корупција и соучесништвото на службените лица во делата на трговија со луѓе и понатаму остануваат причина за сериозна загриженост. Според извештаите на набљудувачите на случувањата во оваа сфера, во текот на изминатите години, одредени полициски службеници и трудови инспектори наводно земале поткуп од трговците со луѓе, а државните органи имаат причини да веруваат дека сопствениците на баровите и борделите биле однапред предупредувани за планираните полициски акции и упади. Во 2017 година, надлежните државни органи обвинија еден државен службеник за соучесништво во трговија со луѓе. Во 2016 година, државните органи обвинија еден

општински инспектор за трговија со луѓе, а против тројца полициски службеници и понатаму се водеше истрага уште од 2014 година, поради нивната наводна вмешаност во одредени организации што се бават со трговија со луѓе. Надлежните органи не доставија извештаи за напредокот или разврската на овие случаи.

ЗАШТИТА

Државата продолжи со напорите за обезбедување соодветна заштита за жртвите. Во текот на изминатата година, надлежните државни органи идентификуваа шест жртви (ист број како и во текот на 2016 година). Од нив, четири жртви биле изложени на трговија со луѓе за потребите на сексуална експлоатација, една жртва на трговија со луѓе за сексуална експлоатација и принудна работа, а едно лице било жртва на принудна работа (во 2016 година имало шест жртви на трговија со луѓе за сексуална експлоатација); пет од нив биле деца (три во 2016 година); пет од жртвите биле од женски а една од машки пол (шест жртви од женски пол во 2016 година). Во 2017 година, владините служби и невладините организации идентификувале и 99 потенцијални жртви на трговија со луѓе (наспроти 125 во 2016 година); 57 возрасни лица и 42 деца. Во четири региони, МТСП повторно формираше мобилни тимови за идентификација на ранливото население, вклучувајќи ги и евентуалните жртви на трговија со луѓе, а продолжи и со испраќање социјални работници задолжени за вршење проактивна идентификација на жртвите на граничните премини и камповите за мигранти и бегалци; МТСП званично идентификуваше само една жртва (во 2016 година беше идентификувана една потенцијална жртва). Власта организираше обука за надлежните службени лица од прва линија, а во врска со идентификацијата на жртвите, предвидена за полициските службеници, трудовите инспектори, имиграциските службеници, наставниот кадар и социјалните работници. Сепак, според извештаите на експертите, во поголемиот дел од државните органи, отсутнуваат проактивни мерки и активности за идентификација. На граничните премини, службените лица вршеа проверка за евентуалното присуство на индикатори за трговија со луѓе, меѓутоа, граничните служби не вршеа соодветна идентификација на жртвите. Социјалните работници од МТСП и полицијата и понатаму вршеа идентификација на потенцијалните жртви на принудна работа во рамки на групата која во најголем дел се состои од ромски деца, кои питаат или продаваат најразлична ситна стока по улиците. Овие деца, државните органи ги сместуваа во дневни центри за згрижување и ги предупредуваа, парично ги казнуваа или затвораа нивните родители. Во случаите во кои судовите ги прогласуваа родителите за неспособни да се грижат за своите деца, државата ги сместуваше овие деца во сиропиталишта.

Службените лица на терен ги упатуваа потенцијалните жртви до ЕБТЛКМ и МТСП, како законски овластени органи за формална идентификација на жртвите. Во текот на годината, државните органи извршиле упатување на 15 потенцијални жртви на трговија со луѓе, додека граѓанските организации упатиле 84 потенцијални жртви, од кои 56 возрасни лица и 41 деца, во споредба со 36 потенцијални жртви упатени од државните органи и 89 од страна на граѓанските организации во 2016 година. Надлежните државни органи и невладините организации обезбедуваа заштита и помош за потенцијалните жртви, како и за жртвите со официјален статус, меѓу другото давајќи им храна, облека, медицинска

помош, психо-социјална поддршка, рехабилитација и услуги за реинтеграција. Центрите за социјална работа под контрола на МТСП, вработуваат специјализирани кадри и нудат психо-социјална поддршка и помош за реинтеграција, вклучувајќи и образование и вработување. Сепак, потенцијалните жртви на трговија со луѓе немаа пристап до засолништето под контрола на државата, како и до услугите на поддршка што се нудат таму, освен доколку не добијат формален статус на жртва од државата, а според извештаите на групата ГРЕТА, официјално признатите жртви не добивале и соодветно известување за истото, што ги спречувало да ги уживаат своите права на бесплатна здравствена и правна помош. Специјализираната помош не им беше на располагање на жртвите мажи, а според извештаите на набљудувачите, само една жртва на принудна работа има добиено поддршка за реинтеграција. Владата раководеше со засолниште за жртви на трговија со луѓе, како и со транзитен центар за невообичаени мигранти, кој нуди посебно сместување за странски потенцијални жртви на трговија со луѓе; обата центри нудеа сместување за мажи, жени и деца жртви. Власта одвои 2.7 милиони денари (\$52,870) за функционирањето на државното засолниште и транзитниот центар за странци, во споредба со средствата во износ од 3.8 милиони денари (\$72,450) издвоени за истата цел во 2016 година. Власта дополнително издвои и 382,950 денари (\$7,500) за поддршка на услугите и безбедноста кои им се нудат на жртвите, во споредба со околу 1 милион денари (\$19,580), издвоени за истата намена во 2016 година. Во 2016 и 2017 година државата не нудеше дотации за невладините организации. Според извештаите на невладините организации, тие во голема мерка се потпираат на нив и укинувањето на истите значело и намалување на услугите што им се нудат на жртвите. Според набљудувачите на состојбите, државата во голема мерка се потпираше врз финансиската поддршка од меѓународната заедница, како и врз дополнителната помош од невладиниот сектор. Поради буџетските ограничувања, засолништето под управа на државата беше отворено дури откако надлежните органи и формално ја идентификуваа првата жртва на трговија со луѓе. Засолништето под државна управа им овозможуваше на жртвите целосна слобода на движење, но, на странските потенцијални жртви во центарот за мигранти, не им беше дозволувано да заминуваат без дозвола за привремен престој. Според извештаите на ГРЕТА, транзитниот центар за мигранти се наоѓа во “лоша материјална состојба” и воедно “всушност, се користи како центар за задржување и не претставува соодветно место и опкружување за престој на жртвите на трговија со луѓе,” а во изминатите години, центарот наводно се користел и за престој на малолетни лица без придружба и деца, потенцијални жртви на трговија со луѓе. Во текот на периодот на известување, во засолништето под државна управа биле сместени пет деца жртви, а во 2017 година во транзитниот центар за мигранти престојувале вкупно 131 странски лица. Законот предвидува период од два месеци за странските жртви, во кој, тие треба да размислат и одлучат дали ќе сведочат против трговците со луѓе, како и добивање на шест месечна дозвола за привремен престој во земјата, без разлика дали ќе сведочат или не; во текот на 2016 и 2017 година ниту една странска жртва нема побарано дозвола за престој во земјата.

Надлежните државни органи не ги казнуваат жртвите на трговија со луѓе за сторените незаконски дела, настанати како директна последица од нивната изложеност на трговија со луѓе. Сепак, веројатно постојат случаи во кои државните служби депортирале,

притвориле или ја ограничиле слободата на движење на некои жртви на трговија со луѓе, како резултат на недоволните напори за нивна соодветна идентификација. Државните органи не објавија точна бројка на потенцијалните жртви кои помагале во почетните истраги (12 во 2016 година), а пет од шесте формално идентификувани жртви дале изјави против наводните трговци со луѓе (две во 2016 година). Академијата за судии и јавни обвинители обучи 76 службени лица во врска со неказнувањето на жртвите и идентификацијата на жртвите. Според извештаите на власта, во текот на 2016 и 2017 година, ниту една жртва немало потреба да биде вклучена во програмата за заштита на сведоци. Иако жртвите имаат можност да бараат надомест на штета во граѓанска судска постапка, поради сложеноста на законскиот процес, ниту една жртва досега не успеала успешно да го реализира таквото тужбено барање. Владата и граѓанските организации продолжија со напорите за воспоставување фонд за обесштетување на жртвите, со кој ќе им се овозможи на надлежните органи да исплаќаат надомест на штета за жртвите, кој би се финансирал преку продажба на заплениот и незаконски стекнат имот и средства.

ПРЕВЕНЦИЈА

Власта ги задржа напорите за превенција на трговијата со луѓе на постојното ниво. Националната комисија за борба против трговијата со луѓе и илегална миграција, во која членуваат претставници од различни владини агенции, меѓународни и невладини организации, одржуваше редовни состаноци и објави годишен извештај за реализираните активности. Во месец јули 2017 година, Владата назначи нов национален координатор, кој ја предводеше Националната комисија и ги координираше напорите за борба против трговијата со луѓе. Според набљудувачите на состојбите, благодарјеќи на активностите на националниот координатор, зголемена е комуникацијата и соработката помеѓу граѓанското општество и власта. Сепак, националниот известител веќе трета година по ред, нема изготвено јавна проценка. Националниот координатор, во соработка со меѓународните организации, започна едномесечна кампања за подигање на свеста за трговијата со луѓе. Националната комисија изврши дистрибуција на околу 1,500 брошури за подигање на јавната свест меѓу населението, а Министерството за внатрешни работи организираше 11 тркалезни маси и 249 предавања во училиштата, насочени кон подигање на јавната свест за трговијата со луѓе. Владата помогна на три локални комисии за борба против трговијата со луѓе (во Прилеп, Гевгелија и Велес), во изработката на првите локални акциски планови за справување со трговијата со луѓе. Власта немаше организирано телефонска линија за пријавување, меѓутоа, Министерството за внатрешни работи стави на располагање посебна апликација за пријавување различни кривични дела, меѓу другото и за трговија со луѓе. Преку апликацијата беа примени информации за еден наводен случај на трговија со луѓе, меѓутоа, истите не беа доволни за поведување истрага. Во партнерство со невладините организации, Владата организираше семинари за ромските студенти, наставници и невладини организации, во врска со ризиците на принудните бракови меѓу малолетните лица. Според извештаите, голем беше и бројот на ромски деца кои не се регистрирани во матичната евиденција и чии родители не располагаат со соодветна документација за матична регистрација и лична идентификација, која им е потребна за остварување на правата на здравствена и социјална заштита и образование. Владата не презема видливи

напори за намалување на побарувачката за комерцијални сексуални услуги или принудна работа. Владините органи ги предупредуваа граѓаните што патуваат во странство, да внимаваат на лажните понуди за вработување во рамки на Шенген зоната.

ПРОФИЛ НА ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ

Како што известувавме во текот на изминатите пет години, Република Македонија е извор, транзитно подрачје и крајна дестинација за мажи, жени и деца, жртви на трговија за цели на сексуална експлоатација и принудна работа. Жените и девојчињата во Македонија се предмет на трговија за сексуална експлоатација и принудна работа во различни ресторани, барови и ноќни клубови во земјата. Странските државјани изложени на сексуална експлоатација во Република Македонија, вообичаено потекнуваат од Источна Европа, а особено од Албанија, Босна и Херцеговина, Косово, Романија, Србија и Украина. Граѓаните на Република Македонија и странските државјани жртви, кои минуваат низ Македонија, се изложени на трговија за сексуална експлоатација и принудна работа во градежниот сектор и земјоделието во јужна, централна и западна Европа. Децата, претежно Ромите, се изложени на принудно питање и трговија за сексуална експлоатација преку принудни бракови. Мигрантите и бегалците што патуваат или се криумчарат низ Македонија се ранливи во однос на трговијата со луѓе, а особено загрозувани се жените и малолетниците без придружба. Трговците со луѓе често ги поткупуваат полициските службеници и трудовите инспектори. Некои полициски службеници беа предмет на истрага и осудени поради соучесништво во трговијата со луѓе.